VAN TRANEN NA ÉÉN HAP UIT EEN FRISCO

Ook gezien? Eén hap van een frisco en knál: Alex Callier schoot vol in 'Mijn Pop-uprestaurant!'. Zó lekker was het. Over wat Callier deed, bestaat wetenschap. Maar slechts één man beheerst die: Ad Vingerhoets (61), 's werelds enige huilprofessor. «Ik garandeer je: huilen heeft een nut én kan je leren.»

Jurylid Alex Callier schoot deze week vol na één hap uit een ijsje. «Emoties om een lekker dessert: kan perfect.»

• SABINE VERMEIREN •

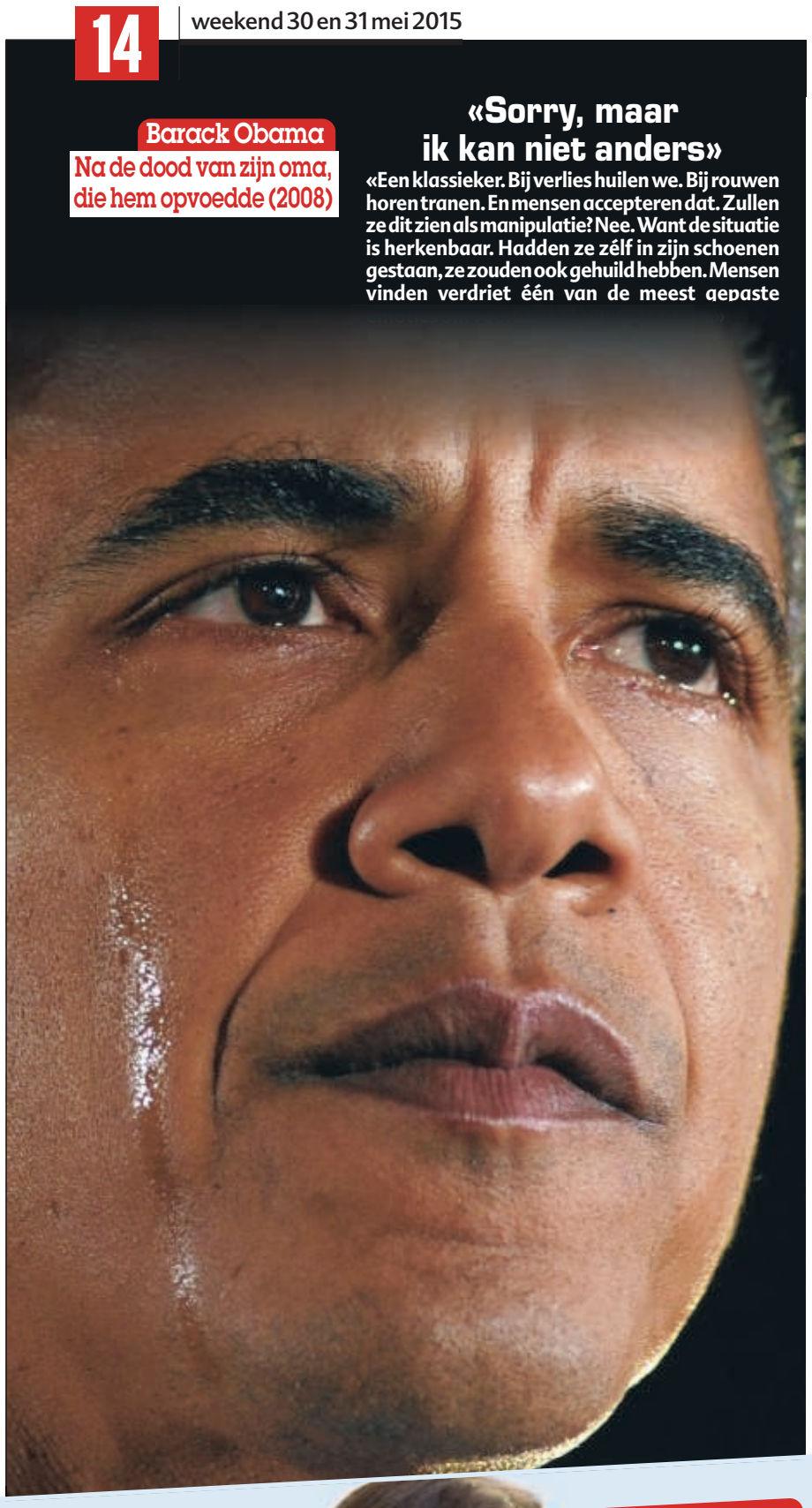

Barack Obama
Na de dood van zijn oma, die hem opvoedde (2008)

«Sorry, maar ik kan niet anders»

«Een klassieker. Bij verlies huilen we. Bij rouwen horen tranen. En mensen accepteren dat. Zullen ze dit zien als manipulatie? Nee. Want de situatie is herkenbaar. Hadden ze zélf in zijn schoenen gestaan, ze zouden ook gehuild hebben. Mensen vinden verdriet één van de meest gepaste

Tweeling Nele& Mathijs De Maeseneire
Eerste schooldag (2013)

«Zeg dat alles goed komt»

«Dit zijn tranen van angst. Van onvertrouwdheid met de situatie. Van hulpeloosheid. Deze kinderen weten niet wat er op hen afkomt en dat maakt hen bang. Wat dan helpt? Hen op hun gemak stellen. Laten voelen dat er leuke dingen zullen gebeuren. En zeggen: je gaat je hier thuis voelen.»

Wat doet een huilprofessor?
«Strikt gezien ben ik 'hoogleraar Emoties en Welbevinden aan de Universiteit van Tilburg', maar zeg maar gewoon 'huilprofessor'. Want ik bestudeer alle aspecten van huilen en ik ben de enige ter wereld die dat doet. Er valt veel over te ontdekken. Waarom gaan we meer huilen als we ouder worden? Hoe zit dat met huilen om sentimentele dingen? Hoe reageren we op mensen die huilen? Hoe bepalend is onze culturele achtergrond voor de manier waarop we huilen? Ik studeer daar al járen op en ik kan het nóg jaren doen.»

In de hoop iets te ontdekken?
(lacht) «Charles Darwin schreef in 1872 het boek 'The Expression of the Emotions in Man and Animals'. Hij heeft het daarin uitvoerig over huilen. En hij zegt: emotionele tranen hebben geen enkele functie. Ik denk van wél. En als wetenschapper is dat mijn uitdaging: bewijzen dat Darwin het bij het verkeerde eind had — op dit vlak dan toch. Emotionele tranen hebben wel degelijk een functie.»

Emotionele tranen, zegt u. Zijn dat de tranen die we wegpinken omdat we verdriet hebben?
«Puur fysiek gezien bestaat er maar één soort huilen. Vanuit een speciale traankern in onze hersenen vertrekt een signaal naar de traanklier en bám, daar heb je een traan. Maar kijk naar de aanleiding voor dat huilen en het wordt een heel ander verhaal. Dan heb je wél verschillende soorten huilen. Snij een ui en je krijgt een reflex- of een irritatietraan. Breek je arm en je hebt een fysieke pijntraan. Maar verlies een geliefde, ervaar liefdesverdriet of voel heimwee en je krijgt een emotionele pijntraan. Diezelfde emotionele pijntraan huil je ook als gevolg van hulpeloosheid en machteloosheid. En verder: de empathische traan. Dat is de traan die we voelen opkomen om het verdriet van anderen. En tot slot: de morele of sentimentele traan om iets goeds dat we zien. Altruïsme, zelfopoffering, dat soort zaken.»

Welke soort vergieten we het meest?
«Dat hangt af van de levensfase waarin we ons bevinden. Kinderen wenen bijvoorbeeld bovenal fysieke pijntranen. Tranen die we állemaal een leven lang wenen, zijn emotionele tranen door verlies of uit hulpeloosheid. Maar naarmate we ouder worden, is er een soort traan die aan belang wint: de sentimentele traan. Hoe ouder we worden, hoe meer we gaan huilen om sentimentele redenen. Ik merk dat bij mezelf ook trouwens.»

Wanneer huilde u voor het laatst?
«Dat moet vorige week vrijdag zijn geweest. Ik keek naar 'De Wereld Draait Door'. Hoe *(de Nederlandse rapper)* Ali B daar over zijn kinderen zong: ik schoot he-le-maal vol.»

Overkomt dat u regelmatig?
«De laatste tijd steeds vaker. Die ontroering: die neemt ernstige vormen aan bij me, hoor.» *(schatert)*

U bent 61 en u bent een huilebalk geworden. Nochtans: vroeger was u dat niet. Waar zit het keerpunt?
«Ik weet niet of er een echt scharniermoment is. Wat ik wél nog weet — het moet een jaar of vijftien geleden zijn — is dat ik op een dag op televisie naar zo'n typische B-film zat te kijken. Het ging over een meisje met kanker. President Bill Clinton speelt in die film zichzelf en ontvangt haar op een dag in zijn Oval Office. Hij zegt: 'Dit is nu de plek waar ik alle belangrijke en grote mensen ontmoet. Maar de állerbelangrijkste: dat ben jij.' Ik zweer je: ik zat helemaal te brullen. Ik dacht: wat is me dát nou? Een héél markant moment vond ik dat.»

> Vrouwen vallen voor mannen die natte ogen krijgen. Zodat ze uitstralen: 'Ik ben gevoelig, maar ik heb me wél onder controle'

En dat voor een man. Mannen huilen toch niet bij een slechte B-film?
«Ze kijken er gewoon minder naar. Het cliché wil dat mannen minder huilen dan vrouwen. Wetenschappelijk onderzoek bevestigt dat. Maar als je gaat kijken hoe dat komt, wordt één reden heel vaak vergeten: mannen worden gewoon minder blootgesteld aan emotionele situaties. Een vrouw zal op haar vrije avond naar een weke film kijken, een man zal naar het voetbal kijken. En zie: daar heb je al een groot stuk van de verklaring waarom vrouwen vaker huilen. Al zijn er ook nog andere factoren. Hormonen. Maar niet — zoals je zou verwachten — die van de vrouw. Het is eerder andersom. Testosteron remt. Wat ook meetelt: vrouwen kijken anders naar stresssituaties. Een computer die crasht? Een inbraak in haar huis? Een vrouw zal sneller wenen dan haar man. En onderschat ook het 'sociale leren' niet. Jongetjes krijgen het van kleinsaf te horen: 'Kom-op, kerel. Flinke jongen zijn.' Hij hoort het thuis, hij hoort het op school. Stel dat hij elf is, verliest met het knikkeren en hij huilt: zijn vriendjes zullen hem uitlachen. Dus mannen leren het zichzelf aan: niét huilen.»

Is dat ook wat u vindt: mannen huilen niet?
«Ik vind het onzin. Mannen hebben altijd al gehuild. Kijk naar de geschiedenis. De grootste helden en de strijdlustigste krijgers waren ook de ergste huilebalken. Maar dat had geen énkele invloed op hun reputatie. Dat zag je al bij Homerus, maar ook in de middeleeuwen. De held was de stoere bink. Tot hij verloor of liefdesverdriet had. Dan stond hij op de eerste rij om een potje te janken. Maar dat deerde hem niet.»

Vinden vrouwen het dan aantrekkelijk, misschien? Als mannen huilen?
(lacht) «Amerikaans onderzoek suggereert dat vrouwen vooral vallen voor mannen die natte ogen hebben. Niet van 'meuh-meuh' *(imiteert overdreven huilbui)* en van snot en van dikke tranen over de wangen, maar wél van 'vocht' in de ogen. Zodat ze uitstralen: 'Ik ben gevoelig, maar ik heb me onder controle.' Dáár vallen vrouwen voor.»

Kan iedereen het? Huilen?
«Er zijn mensen die bepaalde aandoeningen hebben,waardoor ze geen tranen kunnen produceren. Andere mensen kunnen het niet meer nadat ze een traumatische ervaring hebben meegemaakt. Ik had er zo wel eens eentje aan de telefoon. Een mevrouw die me belde en zei: 'Professor, ik heb nu al 22 jaar niet meer geweend nadat ik een doodgeboren kindje heb gekregen.' In de literatuur is er ook een geval bekend van een slachtoffer van de Amerikaanse seriemoordenaar Jeffrey Dahmer. Die lokte zeventien mannen, martelde ze, sneed ze in stukken en stak ze in de diepvries. Eéntje kon ontsnappen. Die man kon niet meer huilen, bleek al snel. Wellicht als beschermingsmechanisme. Je ziet dat ook bij kinderen die fysiek misbruikt worden. Huilen is vaak een aanleiding om opnieuw mishandeld te worden. Maar wie dus niét zo'n trauma heeft en niét

Karen Damen
Afscheid van K3 (2015)

«Niet alleen blij»

«Onderschat de impact van 'afscheid' niet. Afscheid nemen is voor mensen een heel belangrijk moment. Deze tranen zeggen dat Karen Damen niet alléén maar blij is dat het afgelopen is. Ze was gehecht aan K3 en heeft ook pijn dat het stopt. Ze ziet er negatieve kanten aan, aan het afscheid dat ze aankondigt.»

Onbekend kindje
Sinterklaasoptocht Amsterdam (2013)

«Haal mij hier weg! Nu!»

«Tranen van ontroering omdat hij eindelijk Zwarte Piet ziet zijn dit zéker niet. Dit kind huilt omdat het zich niet op z'n gemak voelt. Het is bang. Door zijn tranen wil het zeggen: 'Ik voel me hier écht niet prettig.' Misschien heeft het ook iets moeten doen dat het eigenlijk niet wilde. En moést het bijvoorbeeld op de eerste rij gaan staan van mama en papa.»